

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

2024-05-29 Nr. NV-1412

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: TAP-24-603(3) TAIS-24-6374(4)	DĖL ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 14, 28, 29 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3419		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2024-04-12	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Pasirenkama ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2024-05-28	Pasirenkama ☐ Svarstyti TAP ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

2024 m. rugsėjo 1 d. įsigalioja Švietimo įstatymo pakeitimai, įpareigojantys visas privalomąjį ir visuotinį švietimą teikiančias mokyklas, kitus švietimo teikėjus įgyvendinti mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymą.

Seimo narys E. Pupinis ir kt. Seimo nariai siūlo nustatyti galimybę tam tikrais išimtiniais atvejais (tėvų prašymu arba savivaldybės iniciatyva), kai dėl objektyvių priežasčių negalima užtikrinti kokybiško ugdymo mokiniams su tam tikrais dideliais ar labai dideliais specialiaisiais ugdymo poreikiais konkrečioje, pagal priskirtą gyvenamąją vietą mokykloje, siūlyti rinktis savivaldybės teritorijoje esančią kitą mokyklą (numatant pavėžėjimo sąlygas), kuri galėtų geriau atliepti mokinio poreikius, taip pat įpareigoti savivaldybes užtikrinti pakankamą mokyklų, kuriose sukuriama lygios galimybės kiekvienam mokytis drauge su bendraamžiais, tinklą. Šis siūlymas grindžiamas praktinio įgyvendinimo iššūkiais - mokinių specialiųjų poreikių įvairovė yra labai didelė, todėl ne kiekviena mokykla būtų pilna apimtimi pasirengusi šią įvairovę atliepti (reikalinga tiek infrastruktūra, priemonės, tiek ir atitinkamos kompetencijos). Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad tėvams auginant vaiką, turintį specialiųjų ugdymosi poreikių, kyla daug iššūkių, įskaitant ir dėl švietimo įstaigos parinkimo, siūloma numatyti, kad pedagoginės psichologinės tarnybos (toliau – PPT), atlikusios mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimą atskirais atvejais galėtų rekomenduoti tėvams pasirinkti specialiąją klasę (grupę) vaikui ugdyti.

Vadovaujantis Švietimo valdymo informacinės sistemos statistikos duomenimis, 2022–2023 mokslo metais Lietuvoje veikė 915 mokyklų. Mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, sudaro apie 15 proc. visų besimokančiųjų. 2023 m. 24,8 proc. bendrojo ugdymo mokyklų įėjimai nebuvo pritaikyti ir žmonės neįgaliojo vežimėlyje į jas savarankiškai patekti negalėjo, 53 proc. mokyklų įėjimo ar kabinetų durys buvo per siauros asmeniui patekti į vidų neįgaliojo vežimėlyje arba buvo kitų kliūčių, pvz., slenkstis, 69,6 proc. mokyklų nebuvo galimybės laisvai judėti tarp mokyklos aukštų, 47,7 proc. mokyklų žmonėms su negalia nebuvo pritaikytas nė vienas sanitarinis mazgas.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Vyriausybės išvadoje siūloma iš dalies pritarti Įstatymo projektui, tačiau pasiūlyti Seimui jį tobulinti:

- dabartinis teisinis reguliavimas leidžia PPT konsultuoti ir dėl vaiko poreikius geriausiai atitinkančios ugdymo organizavimo formos bei teikti dėl to rekomendacijas, todėl siūlymas įstatymo lygiu įtvirtinti PPT prievolę teikti rekomendaciją dėl ugdymosi specialiosios paskirties klasėje ar grupėje laikytinas pertekliniu. Siūloma Švietimo įstatymo 14 straipsnio 3 dalies nekeisti.
- Nustatyti didžiausią galimą mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, skaičių mokykloje (ne daugiau kaip penktadalis, t.y. 20 proc., nuo visų mokykloje besimokančių mokinių), numatant išimtį tais atvejais, kai visų jų deklaruota gyvenamoji vieta yra priskirtoje mokyklos aptarnavimo teritorijoje.
- Sudaryti sąlygas mokinio, turinčio didelių arba labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, tėvams (globėjams, rūpintojams) rinktis mokyklą iš ne mažiau nei dviejų, jeigu priskirtoje mokykloje dėl neproporcingos ar nepagrįstos naštos neįmanoma užtikrinti tinkamo sąlygų pritaikymo mokytis bei nustatyti, kad toks siūlymas gali būti teikiamas, pritarus švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliojimai institucijai.
- Nustatyti pareigą priimti mokinį mokytis į mokyklą prieš įvertinant naštos užtikrinti tinkamą sąlygų pritaikymą mokytis neproporcingumą ar nepagrįstumą, t.y. numatyti, kad mokyklos vadovas galės kreiptis su motyvuotu prašymu dėl siūlymo mokiniui mokytis kitoje mokykloje ir (ar) tinkamo sąlygų pritaikymo, jei išnaudojus visas įmanomas pagalbos vaikui priemones, skirtas pritaikyti ugdymo(si) sąlygas mokiniui, turinčiam didelių arba labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, mokykla negali patenkinti visų jo poreikių ir švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka įvertinama, kad dėl neproporcingos ar nepagrįstos naštos tokiam mokiniui neįmanoma užtikrinti tinkamų mokytis sąlygų. Siūloma nustatyti, kad siūlymas rinktis mokyklą iš ne mažiau kaip dviejų kitų mokyklų, galėtų būti teikiamas pritarus švietimo, mokslo ir sporto įgaliojimai institucijai.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Atkreiptinas dėmesys, kad jeigu siūlomi pakeitimai būtų priimti ir įsigaliotų nuo 2024 m. rugsėjo 1 d., iki nurodytos datos turėtų būti patvirtinti atitinkami poįstatyminiai teisės aktai, kuriais vadovaujantis mokykloje būtų atliekamas neproporcingos bei nepagrįstos naštos vertinimas, o taip pat paskirta švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija, su kuria turėtų būti derinamas siūlymas rinktis kitą mokyklą.

STEBĖSENA

Siūlome ŠMSM vykdyti Švietimo įstatymo pakeitimų, susijusių su mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymu, įgyvendinimo stebėseną.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Nurodoma, kad rengiant nutarimo projektą organizuotos diskusijos su nevyriausybinėmis organizacijomis, įskaitant Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungą, Lietuvos autizmo asociaciją „Lietaus vaikai“, Lietuvos kurčiųjų draugiją, Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendriją „Viltis“, Lietuvos šeimų, auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus, bendriją „Pagava“, NVO vaikams konfederaciją ir Lietuvos negalios organizacijų forumą. Taip pat organizuotos diskusijos su Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisija prie Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos, Vytauto Didžiojo universiteto, Vilniaus universiteto, Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos ir Mykolo Romerio universiteto atstovais.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Nutarimo projektas teiktas derinti Teisingumo, Socialinės apsaugos ir darbo, Sveikatos apsaugos ministerijoms, Lietuvos mokyklų vadovų asociacijai, Lietuvos pradinio ugdymo mokyklų atstovų asociacijai, Lietuvos progimnazijų asociacijai, Lietuvos pagrindinių mokyklų asociacijai, Lietuvos gimnazijų asociacijai, Vilniaus universitetui, Vytauto Didžiojo universitetui, Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijai prie Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos, Lietuvos negalios organizacijų forumui, Lietuvos savivaldybių asociacijai.

Projektas tikslintas pagal Teisingumo ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos ir Lietuvos negalios organizacijų forumo teiktas pastabas ir pasiūlymus, taip pat Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos ir Teisės grupių pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Projektas svarstytas 2024 m. gegužės 29 d. tarpinstituciniame pasitarime, kuriame aptartos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei Lietuvos negalios organizacijų forumo pastabos ir pasiūlymai. Projektas patikslintas pagal Teisės grupės pastabas, lydraštis papildytas argumentacija dėl Lietuvos negalios forumo pasiūlymo, į kurį neatsižvelgta.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Eglė Neciunskienė

Socialinės politikos grupė, grupės vadovė